

CIJENA listu: U preplati za čitavu god. K 48.—, za polugodište K 24.—, tromjesečno K 11.—, mjesечно K 4.—, u maloprodaji 16 fl., pojedini broj OGLAS primaju se u opravi lista tig Gustoza

HRVATSKI LIST

Izdaje svaki dan u 8 sati ujutro.

HRVATSKI LIST je list
u pakladiću tiskari JOSIP
KRMPOVIC Puli 1918.
Custosa 1. Urednik
Slatinska ulica br. 11.
Odgovorni urednik JOSEPH
HAIN u Puli. — Poku-
pi se ne vrada. Cen-
rat. ans. post. Med. 26.766.

Broj 1028

U Puli, utorak 21. svibnja 1918.

Godina IV.

Savez s Njemačkom.

Svjibanjski broj socijalno demokratične snimke Kampf iznosi u okviru polemičnog članka pod naslovom „Njemačka i mi“ historijat postanka njemačko-austro-ugarskog saveza i njegove omjene, koje je tijekom 10 godina svog opstanka doživio. — Saveznički ugovor, koji je bio potpisani 7. listopada 1897., ustanjuje zričito, da će saveznici obavežuju na uzajamnu potporu sa čitavom vojnom silom i na zajedničko sklopljenje mire, bude li jedan od dvojice napadnut sa strane Rusije. Kod pregovaranja u Gasteinu bilo je Bismarck da nagovori Austro-Ugarsku, neka sklopi savez i za slučaj, da bi koja druga sila navedena na jednog od saveznika. Austro-Ugarska je otvorila ovaj predlog, pošto nije bila voljna da priteče Njemačkoj u pomoć protiv Francuske. Tako je ostala klauzula, koja određuje, da se savezničke sile obvezuju, za slučaj, da bi jednu od njih napala druga vlast osim Rusije, najmanje na dobrohotnu neutralnost. Ali takodje Njemačka nije bila sklopa liberalnoj interpretaciji savezničkog ugovora, što se pokazalo za vrijeme bugarskih nemira godine 1886. do 1888., kada je prijetila austro-ugarsko-ruska vojna; tada je Bismarck zastupao stanovništvo, da Njemačka nije obvezana, da zaštuje austrijske interese na Balkanu te izjavio, da se neće niti zauzeti za austrijske težnje, pošto je za Njemačku bez vrednosti, što će iz Bugarske biti. Oros Kalnoky priznao je, da je ovo tumačenje ispravno. Dok je spor još trajao, sklopio je Bismarck tajni uzajamno zaštitni ugovor sa Rusijom (Rückversicherungsvertrag), za kojega nije ni Austrija ništa znala, koji je prema kasnijim saopćenjima Bismarcka obvezivao Rusiju i Njemačku na dobrohotnu neutralnost, za slučaj da bi jedna od obiju sila bila napaljena od treće vlasti. Rusija je osim toga bila zajamčena slobodna ruka u Bugarskoj i u Carigradu.

Dok je Bismarcku ležalo na srcu, kako se ne bi prekinula „žica sa Petrogradom“ promjenio je car Vilim II. ovu politiku time, što godine 1890. nije obnovio taj uzajamni zaštitni ugovor sa Rusijom, pošto se je u ono doba bio približio Engleskoj, koja je tada bila najveća protivnica Rusije. Rezultat tog približenja bio je ugovor, što se je iste godine sklopio, a kojim je Njemačka dobila u zamjeni za Sansibar otok Helgoland. Posljedica tog dogovora između Njemačke i Engleske bila je, da se je Rusija približala Francuskoj te skloplila s tom državom godine 1891. rusko-francuski savez. Radi toga bila je Njemačka ugrožena na istoku i na zapadu te se je morala uže priključiti Austro-Ugarskoj. Njemačko-englesko prijateljstvo nije međutim trajalo dugo.

Već godine 1895. sastale su se Rusija, Njemačka i Francuska te su s mirom u Simonosckiju prisilile Japansku, neka se odreće aneksiju; time je bio Japan bačen u naručaj Engleske.

Tome što se je Njemačka zauzela za Rusiju, koju je dobila Port Arthur, dok si je ona stekla Kiau-Čau, započelo je neprijateljstvo između Njemačke i Engleske, koje je od sadu naprijed davalo obilježje čitavoj svjetskoj politici. Uslijed prijateljstva između Njemačke i Rusije promjenilo se takodje sadržaj austro-njemačkog saveza, pošto Rusija, koja je bila vezana na skrajnom istoku, nije mogla pomisliti u Evropi na agresivnu politiku. Austrija nije se usudila provaditi aktivnu politiku na Balkanu, jer nije mogla računati sa njemačkim savezništvom protiv Rusije. Posljedica je toga bio sporazum između Austrije i Rusije, koje su već u grčko-turskom ratu nastupale složno te se godine 1903. sjedinile u Mürzstegu u pogledu reforma u Makedoniji. Pooštrenje englesko-njemačke opreke ponukalo je Englesku, da potraži približenje sa Francuskom i godine je 1904. bio sklopljen englesko-francuski sporazum, tako zvan antanta (entente). Francuska je od Engleske dobila slobodnu ruku u Maroku, dok je Njemačka protiv toga proglašila prosvjed. Spor za Maroko pošto je opet protivstvju između Njemačke i zapadnih vlasti. Tada je Engleska nastojala, da pridobi i Rusiju za sebe, koja je radi svojih poraza na skrajnom istoku tražila čitiste na Balkanu te idušla tako u sukob sa saveznikom Njemačke. Opreka između Njemačke i Rusije počela se i radi toga, što si je Njemačka stekla u Carigradu međutim pretežni utjecaj, što je Rusija, izakako su se izjavili njezini nacrti na istoku, još teže podnosi. K tome je pridošao još drugi momenat. Posljedice perzijske su revolucije, koja je buknula takodje 1905., ugrozavale su svojim uplivom na čitavi muslimanski svijet u jednakoj mjeri položaj Rusije kao što i Engleske. Obe su se vlasti doskora sporazumile glede na Perziju i na sva ostala azijska pitanja, tako te je nestalo i zadnje sporne točke između obiju država (1907).

U tom kritičnom je momentu mislila Austrija, da može iskoristiti uslijed rata na istoku i revolucije oslabljenu snagu Rusije za sunak na Balkanu. Grof

si je Aerenthal stekao godine 1908. koncesiju za gradnju bandžačke željeznice, na što je Rusija odgovorila time, što je proglašila taj čim protivnim mürzesteškom ugovoru te stavila taj ugovor izvan kreposti. Na sastanku ruskog cara s engleskim kraljem u Revalu zaključilo se, prisiliti Tursku, da prihvati reformni program, što su ga izradile Engleska i Rusija. To je uvredilo turško razumninstvo. Boknula je mlado-turska revolucija, koju je Austro-Ugarska uzvratila aneksijom Bosne i Hercegovine. To se odnosi Njemačke bolno dojmilo, ali morala je ipak poduprijeti svog saveznika, pošto je bila već okružena sa sviju stranu od „antante“. Svojim je nastupom prisiliла Rusiju na kapitulaciju, na što je Rusija odgovorila time, što je stvorila 1912. godine balkanski savez, koji je bio uperen protiv Austrije kao što i protiv Turke. Opet je Njemačka bila u teškoj krizi izbijena, da zastupa tijekom balkanskog rata i na londonskoj konferenciji zahtjeve antante protiv zahtjeva Austro-Ugarske. Time se posve promjenio značaj austro-ugarskog njemačkog saveza. (Članak je pisan dodešao dosta jednostrano, kako se vidi u prilog Njemačke, ali ipak podaje nekoje važne date, koje moramo poznati, hocemo li stvoriti jasni sud o policijskim prilikama sve do sadašnjeg rata. Radilisimo prilopili taj izvadak. Op. ur.)

RATNI IZVJEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 20. (D. u.) Službeno se javlja: Na jugozapadnoj fronti djeđuju sveduj načinje na oblim stranama Izvidničke čete i ljetaci. — Poglavica generalnog stožera.

Njemački.

Berlin, 20. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište: U predjelu Kemmela porasla je topnička djelatnost znatno na večer i oko polnoći. Jutros rano razvili su se tamno žestoki topnički bojevi. I na ostalim bojnim frontama oživjela je minogastruk bojna djelatnost. Na južnom briježu Ancre navalio je rano u jutro Englez sa jakim silama. Provalio je u Ville sur Ancre. Počušali neprijatelja, da prodire dalje u dolini Ancre, izjavili su. Nekoliko napadaja, uperenih protiv Morlancourta, skršilo se kravato ispred sela. Na mnogim mjestima fronte suzbili smo engleske i francuske izvidnike. U predpoljskim bojevima te kod uspijelog poduzeća sjeverno od St. Mihiela dopremili smo zarobljenika. Tijekom zadnje noći napali smo bombama London, Dover i druga mjesta na engleskoj obali. — Ludendorff.

* Francuski izvještaj od 19. t. mj. popodne: U predjelu sjeverno od Avre djelatnost obaju topništva. U odsječku Hangard uznapredovaše francuske patrule te dovede na natrag zarobljenika. U francuskoj se vatri izjavili njemačke navale u pravcu na donji tok Alette, u Argonima i u Woevri. Kod nekog sunka istočno od Reimsa učinile Francuzi zarobljenika. Inače nema ništa da se javi.

* Engleski izvještaj od 19. t. mj. u jutro: Prošle smo noći uspješno proveli manjili poduzeće kod Ville sur Ancre i sjeverozapadno od Morlancourta. U tom smo predjelu poboljšali naše položaje. Naše čete zarobiše nekoliko zarobljenika te zaplijenile strojne puške. Poduzesmo uspješnih sunaka i sjeverozapadno od Alberta te kod Hammela, kod česa smo učinili zarobljenika i zaplijenili 4 strojne puške. Sunak, što ga je neprijatelj kušao sjeverozapadno od Bethune, bio je našom vatrom osuđen prije, nego li je došao do naših linija.

* Žetva u Rumunjskoj. Dopisni ured javlja iz Bukarešta: Kiša, koja je pala početkom svibnja u zaposjednutom području, nije imala za posljedicu poboljšicu u stanju usjeva. Jesenski se usjevi na zvaničnim mjestima označavaju kao srednje vrste do ispod srednje vrste, proljetni usjevi kao srednje ruke do dobre. Točna ustanova obradjene zemlje dokazala je, da je ove godine bilo više zemlje obradjeno negoli prošle godine. — Ovaj nas se komunike dojmljije.

* Jedan slučaj samobrđenja naroda. „Deutsche Tageszeitung“ piše: Kod primitka evangeličkog svećenstva u Dorpatu, koje se zahvalilo za izbavljenje zemlje i crkve iz neprijateljskih ruku, saopšlio se odaslanstvu sa zvanične strane, da će državno-pravno stanje Estonske i Livonske biti u najskorije vrijeme objašnjeno. Ovih će dana njemačka diplomacija javiti ruskom poklarsrstvu u Berlinu odluke udruženih zemaljskih vijeća, prema kojima se pu-

čanstvo Livonske, Estonske i Rige kao što i otoka Oesel oslobođa od Rusije na temelju samoodređenja naroda. Njemačka će vlasti za tim zatražiti od ruskog poklarsara u Berlinu Jofea, neka dade odgovor čim prije na saopćenje zemaljskog vijeća.

— Sto nije to plemenito i velikodušno od imenovanih zvančnih krugova?

* Sloboda štampe u Ukrajini i drugo. Novi je ministar-predsjednik Lysogub izjavio, da će se usprotiviti svakim sredstvom pokušajima socijalnih revolucionara i seljačkih saveza, da izazivaju nemire u zemlji. Ladanjskim je starostama izdao uputu, kako se imaju u tim slučajevima vladati te pozvati u slučaju potrebe i njemačke čete u pomoć, kojima su u tu svrhu izdane posebne instrukcije. Napram štampljau zauzet će ministarstvo tolerantno stanovište. Bude li štampa zlorabila svoju slobodu, da širi razredni boj te hucka na borbu protiv novog režima, bit će takve oporebene novine zabranjene a urednicu zatvoreni (II).

* Sazonov. Javljaju iz Kijeva: U blizini Aliodora, gdje su njemačke čete otkrile caricu majku Mariju Fedorovnu i njezinu sultu, boravi takodje bivši ministar vanjskih posala Sazonov.

Putovanje carske dvojice na Balkan.

Sofija, 18. (D. u.) Carska je dvojica otpovala na večer u Carigrad. Prije odlaska prikazala se carica Zita sa princom Kirilom i bugarskim princešama na austro-ugarskom poslanstvu, gdje se je vrlo slijajan primitak. Carica si je dala predstaviti nekoje gospodje a za tim je otišla na kolodvor, gdje se je sastala sa carom, koji se baš vraćao iz glavnog stana. Kralj je podijelio ministru vanjskih posala Iancu u red Aleksandra u brillantima kao što i mnogo visokih redova sultu.

Sofija, 19. (D. u.) Car Karlo, koji je 18. svibnja prije podne krenuo u pratnji prijestolonasljednika Borisa i njegove sulte u bugarski glavni stan, stigao je o podne na željezničkoj stanicu u Küstendilu, gdje ga pričekaše car Ferdinand i drugi visoki vojnički dostojanstvenici. Izakako je pregledao počasnu satniju, bili su car i kralj predstavljeni generali, s kojima se car premilostivo zabavljao. Kotarski predstojnik pozdravio je za tim cara u ime kotara. Po tom otišao je car na trg ispred željezničke stанице, gdje je pred Njim defilovala počasna satnija, u čijim su redovima stupali takodje prijestolonasljednik Boris i generalissimus Žekov, liza toga krenula je povorka u grad. Pred slavolukom dočekalo je cara u ime grada izaslanstvo, na čijem se je pozdravu car zahvalio. Za tim nastavio se put u glavni stan. Iza predstave poglavica različitih resorta, obdržala se na trgu pred glavnim stanom parada četa, kod koje se je car Ferdinand drijivim riječima obratio na odjeljenje 5. podunavske pukovnije te joj saopšlio e je cara i kralja Karla imenovao šefom pukovnije. Ovoj su objavili slijedili živio poklici. Car je zatim upravo na čete kratak nagovor, kojega je car Ferdinand preveo, odmah za tim odsyrala je vojnička glazba austrijsku carevku. Za tim su čete defilovale pred carom. Car je dao oduška svojem velikom zadovoljstvu sa držanjem tih četa. Kasnije dao se u gradskoj čitaonici ručak, kod kojega su bile izrečene srdačne napitnice između obiju vladara i generalissimusa. Po ručku prošetao se car sa prijestolonasljednikom i njegovom pratnjom do Hisarlika gdje je u Žekovom dvoru bila servirana kafa. Skoro za tim vratili se vladari na željezničku stanicu, da nastave put u Sofiju. Prije odlaska izrazio je car i kralj svoje duboko zadošćenje nad oduševljenim primikom.

Carigrad, 19. (D. u.) Očekujući carsku dvojicu, koja će ovamo stići danas poslije podne, ukrašene je Turska prijestolnica bogatim uredom barbaka i zastava. Već u prijepoldanskim satovima izašle su čete, što će po ulicama tvoriti špalir. Sa svim strana pridolazi školska mlađeš sviju konfesijsku sa zastavama i cvijećem. Gusto mnoštvo puka, medju kojim i mnoge turske gospodje trpaju se iz špalira. U Čerkeskoju pozdraviti će drinopoljski Vali, prvi put cara na turskom tlu. Tamo se već javio austro-ugarski poklarsar markgraf Pallavicini sa pratnjom. U sv. Stjepanu bit će carska dvojica pozdravljena od princa Zia Eddina, u zastupstvu sultana i od počasne službe. Turska će gospoda pratiti Njihova Veličanstva u dvorskem vlaku.

Proglašenje na Irce.

London, 18. (D. u.) Reuter. Proglas irskog lordleutnanta glasi: Pošto smo doznavali, da su se nekoji podanici Njeg. Veličanstva, koji stanuju u Irskoj, urotili i stupili u izdajničke veze sa neprijateljem, i pošto ova izdaja ugrožava dobro ime Irsko i nje-

zinu slavnu vojničku povijest, koja bijaše izvor velikog ponosa za čitavu zemlju, čiji su se sinovi uvek odlikovali te se u prošlosti junački borili, kao što se sada na hiljade njih bori u ovom ratu i pošto se moraju poduzeti energičke mjere, da se osuđeti njemačka urota, mjere, koje su uperene samo protiv ovoj uroti; dužnost je svih vjernih podanika Njeg. Veličanstva, da u svakom obziru podupiru irsku vladu, kako bi se time ugušila nevjerna urota i izdajnička nastojanja Nijemaca, koje hoće da u korist Njemačke diraju u čast Iraca. Pozivljemo sve vjerne irske podanike Njeg. Veličanstva, neka ne podupiraju urote i neka rade zato, da se rat uspješno nastavi i da se u državi održi jedinstvo. Da se postigne ovaj cilj, poduzet ćemo i daljnji mjeru, kako bi došlo do dobrotoljnog ustupa u vojsku Njeg. Veličanstva, a to u nadi, da će Irska, a da za to ne upotrebimo prisilne vojničke službe, na primjeren način doprinjeti k pojačanju vojne sile i da će ovaj prinos stajati u pravom razmjeru sa prinosom ostalih dijelova države.

London, 19. (D. u.) Listovijavljaju, da je sinoć uapšen vodja sinnfelnovaca, grof Plunkett.

London, 19. (D. u.) Reuter. Od irske vlade poduzete mjeru, naročito nenadana uapšenja ozoba, koje su sumnje, da su sudjelovale kod urote u korist Njemačke, izazvale su stravu kod sinnfelnovaca u Dublinu. Kako se čuje, imadu oblasti u rukama opsežan materijal o planu, da se u Irsko gibanje doveđe jedinstvo i u interesu Njemačke. Uopće se misli, da je broj Nijemaca, koji su sudjelovali kod gibanja, malen. Uapšenja uslijedile su ujutro, kada je u gradu još vladao mir, tako da uslijed uapšenja nije došlo do ozbiljnog narušavanja mira.

Političke vijesti.

Nacionalni obrađun.

Pod tim naslovom piše „Arbeiterwille“: Oluja njemačkih nacionalaca bljesni sveudiljali, ma da se je mnogo toga učinilo, da se pomiri. Seidlerova je vlasta nagovijestila uvađanje nacionalno ograničenih kotara u Češkoj i proganjanje slavenskih deklarata na jugu. Car je oputovao u njemački glavni stan, e bi se tamo produbio savez, tako, te se čuju glasovi, da će nezavisnost monarkije biti žrtvovana i da su vojnička konvencija i carinarski savez na vidiku. To bi moralno ipak oduševili srca njemačkih nacionalaca. Ali prisni je način njemačkih nacionalaca, da se ne zadovoljavaju time, što su postigli, već da hukaju tako dugo, dok izgube i ono, što su postigli. — Bez dvoma živimo u doba demokratizacije, neka pruski junkeri i svenjsemci u to vjeruju ili ne. Nijednom se narodu ne može uskratiti samostalnost. Nacionalistički i kapitalistički imperialiste sanjaju o svjetskoj vlasti, ali nema izgleda, da bi se kulturno razvijen narod dao trajno podjarmi. Osjeća se sve više, da sa većim pritiskom raste i veći otpor. Imperialistima u središnjim su državama sinješali mirovni ugovori na istoku mozik, koji imadu izričito imperialistički karakter. Ali niko ne može tvrditi, da tvore uvod k svjetovnom miru. Njemačka i Austro-Ugarska trebat će mnogo snage; hoće li si trajno zasigurati one prednosti; od kuda neka Austrija uzme ovu snagu, ne rješi li narodnog pitanja, i bude li nacionalni rat unutar granica? — Za tim se bavi list sa specifično njemačkom politikom, te prikazuje, kako je 35 posto austrijskih Nijemaca nastalo za vrijeme izborne reforme, da Nijemci i Romani dobiju u Austriji većinu. To im je doduše uspjelo, ali do složnog suradjivanja u parlamentu nije nikad došlo, pošto su Nijemci bacili silom svoje romanske saveznike iz insbruškog sveučilišta. Za provadjanje njemačkih belanga ostaje bezuvjetno samo 112 njemačkih zastupnika. Nijemci su ga iza jezikovne naredbe Badenja stavili na stanovali, da se nacionalna promjene u državi mogu provesti jedino putem zakonodaje. Danas su to već zaboravili. Pošto su brojevi za njih nepovoljni, ne mogu provesti svoje zahtjeve ustavnim putem. Računaju li s apsolutizmom, tad je to istovetno sa otvorenim silovanjem naroda, a time će nacionalni boj u državi postati vijećnim te oteti državi sve one sile, koje potrebuje za pobjedički mir, kako ga žele njemački nacionalisti. Ali njemački radikalci nisu samo neprijatelji ostalih naroda već su i neprijatelji njemačkih radnika, za koje žele, da ostanu robovima...

Iz slavenskog svijeta.

Iz Slovenije. U Stajerskoj nije u pogledu narodne pravopravnosti bolje nego li u Koruškoj. Südmarka, društvo, koje si je postavilo za zadaču, da nakupuje čim moguće više slovenskih imanja i naseli na njima Nijemce, bacilo se sa svom silom na tamošnje slovenske krajeve (Slovenske Gorice, St. Ilj itd.). Slovenski se narod dosad doista uspješno borio protiv njemačkoj navalji, ali jeste jasno, da trajno niši ovdje ne bi se mogao uzdržati, pred tako jakim pričiskom, tím više, što je sva oblast u njemačkim rukama. Koruškog poglavara nema niti jednog Slovenca, a među

političkim činovnicima Slovenci su bile vrane. Pri sudu nije ništa bolje. Na svim mjestima svuda naravaju Nijemce, njemačke suce i njemačke činovnike, a Slovenac ne može naprijed. Jednako je naravno takodjer pri poreznim i financijalnim uredima. Škole su osobito po gradovima i u okolini gradova njemačke, i služe germanizatorskim svrhama. Cilj je svega toga, konstatuje „Slovenec“ u rubrici „Narodna odbrana“, kako je neki govornik, na skupštini dne 10. ožujka 1918. u Št. Ilju otvoreno priznao: „Držati za braću iz rajha sloboden put do Jadranu“. To je pak moguće samo onda, budu li prije istrijebili ili ponijemčili Slovence medju Murom i Jadranom. U tu svrhu osnivaju njemački kapitaliste na slovenskom tlu svoje tvornice, u tu se svrhu stvaraju za slovensku djecu njemačke škole i kupuje se slovenska imanja te se naseljuju na njima Nijemci. Na tisuće naših ljudi pozderu njemački gradovi. To nam najbolje dokazuju brojke popisa pučanstva. Uzmimo, veći „Slovenec“ samostal donjoštajerski grad s vlastitim statutom — Maribor, Celj i Ptuj. — U Mariboru bijaše god. 1910. 27.994 stanovnika. Među tima bijaše u gradu rođenih samo 7469. Od tih 7469 bijaše najmanje dvije trećine slovenskog roda, a od ostalog stanovništva bijaše opet 14.645 pripadnika slovenskih kotara. Unatoč tomu nabrojili su pri popisu pučanstva u Mariboru samo 4062 Slovenca. Na taj način proždreli su nam samo u Mariboru preko 15.000 naših ljudi. — Jednako je u Celju. Taj grad nam je na isti način proždro oko 4000 naših ljudi, a po prilici isti broj u Ptuju. — Samo u tim triju donjoštajerskim gradovima izgubilo se dakis 23.000 Slovenaca. Na tisuće se Slovenaca na isti način izgubilo i po drugim donjoštajerskim gradicima.

Iz Češkog svijeta. Prinuli smo posljednji valjda broj „Narodnih Lijty“, imamo li vjerovati, da se s tom obustavom misli ozbiljno, jutarnji i večerni broj od subote, 18. o. m. Večernjem izdanju priloženo je posebno izdanje službenih „Narodnih Novina“, gdje se nalazi naredba redarstvenog ravnateljstva, gde obustave „Narodnih Lijty“. U jutarnjem izdanju, pa i u samom večernjem izdanju nema ni riječ o zabrani. Ali iz citata njemačkih listova vidi se, tko je tu zabranu i uopće protunjere u Pragu. Izazvao „Prager Tagblatt“ konstatovao je fakta, a „Bohemia“ je zagrijala i podmuklo denuncirala. Ali na rastanku sa slavenskim gostovima dne 17. svibnja na večer rekao je češki poslanik dr. Zahradnik, kolj je umolio, Slavene, neka isporuče u domaji: da Česi stoje čvrsto, da ih nikakve persecucije ne će uništiti, baš protiv, da ih čeliće i jačaju. A mi to takodjer i vjerujemo. Viktor Dyk, češki pjesnik i pisac priopćuje u „Narodnim Lijtima“ na uvodnom mjestu članak, koji nosi natpis „Istoriski dan“, i u kojem među ostalim veli: Teško su si potlačeni narodi, zastupani na pouzdanoj praskoj skupštini, zasluzili jučerašnji istorijski dan. Razočaranja, pogreške, nesporazumci. Okretno su iskoristili neprijatelji potlačenih naroda sve njihove pogreške, sve njihove nesporazumke i takodjer sva njihova razočaranja. Iz pogrešaka i nesporazumaka sukovali oruđe za svoju politiku dijeljenja: uspijelo im je nalučiti brata na brata, granu proti granu, narod proti narodu. Na njihovu radost borili su se potlačeni narodi jedan proti drugom, mjesto da polože ruke na zajednički rad i da se sakupe u jedinstvenoj borbi proti zajedničkom neprijatelju. A pošto se iz pogrešaka i nesporazumaka ne moguće roditi uspjeh, iskoristili takodjer razočaranja iz nužnog neuspjeha: nikada ne će biti bolje, borite se za stvar izgubljenu, podajte se, kapitulirajte! To bijaše i jeste posljednja riječ tlačitelja. A u istorijski dan, kad potlačeni narodi progledaše, rekoše muževno i jasno: Sagrešili smo, ali ne ćemo više grešiti. Braca smo u trpljenju, bit ćemo braća i u pobjedi. I gle! Što se činilo propašću, tako se lako izravnalo. Nepomirljive protivštine bijaju poravnane, jučerašnji protivnici podaše si bratski ruke. Ne bijaše otrova u srcu, ne bijaše jučerašnje mržnje. Potlačeni upoznaše, gdje je neprijatelj a gdje prijatelj; znadu, sa kim imaju da idu i proti komu. Potlačeni razumješe potlačene, ali potlačeni razumješe takodjer i lažnog i varavo taktickog tlačitelja. Bijasmo u tudjim službama: mi na zapadu, Poljaci na istoku, Jugoslaveni tamo dolje. Ne ćemo više u tudju službe. Bilo Slaveni, bilo Romani: u tudje službe više ne ćemo! Tako veli češki pisac. Mi pak konstantujemo: Proslava pedesetgodišnjice Narodnog divadla u Pragu razvila se zajista u pravu manifestaciju svih iskorisćivanih, u sastanak slavenskih vodećih muževa i žena i slavenske omladine. Zapečaćen je savez. Redarstvenim naredbama ne može se ga više razvezati.

Iz Hrvatske. Hrvatski je sabor opet odložen na neodredjeno vrijeme, nakon, što se izabrao odbor od 7 lica, koji imade ispitati djelovanje dr. Ivice Franča i dr. Aleksandra Horvata. Ta su dvojica naime zahtjevala u ime frankovačke stranke da se u Hrvatskoj ukinje parlamentarizam i uvede madžarska vojnička diktatura i komesarijat. Ban im je to u saboru dokazao spisom sa vlastoručnim potpisima spomenute dvojice frankovačkih vodja. — U Zagreb će se preseliti u najskorije vrijeme bosanski političar

dr. D. Dimović, „Hrvatska Riječ“ potvrđuje vijest, da je Danilo Dimović prihvatio kandidaturu za kotař Srb, gdje će kandidovati kao pristaša koalicije na mjesto pokojnog Petra Krajnovića. Danilo Dimović jest odlučan pristaša jugoslavenske misli, a da pristaje uz koaliciju najbolji je dokaz, kakve li prilike u Hrvatskoj vlađaju. Stranka, kojoj je s prawom može spočitati, da je oportunistička, da je madžaronska iđu, ipak faktično radi između svih hrvatskih stranaka najviše za narodno jedinstvo. Uzrok je tomu naravno neprobudjenost naroda i preveliki radikalizam riječi ostalih hrvatskih stranaka. — U pjevanju češke opere „Prodane rievjeste“ u hrvatskom kazalištu u Zagrebu našlo je općisivo, a naročito djaštvo, opet povoda, da iskaže ljubav i počast prama bratskom češkom narodu. Odmah u početku djaštvo je zapjevalo češku hrvatsku himnu, a onda se još pljeskal i klicalo braći Česima. Udviljenje nad njihovom velikom borboru za slobodu i samostalnost, svijest slavenske solidarnosti i zavjet zajedničke borbe. — sve je to imalo punog oduška u ovim manifestacijama. Prije početka drugog čina djaštvo je zapjevalo „Oj Slaveni“, odmah se priključili i svrđi i gledalištem se gromko orila pjesma, koja je svud Štrila i dizala patriotski zanos. — Uprava je kazališta drugog dana obustavila prodaju ulaznica za djački parter.

Prosvjeta.

„Mala biblioteka“. I. Gj. Ojurglević, knjižar u Sarajevu, izdaje već duže vremena „Mala Biblioteka“. Sada smo, kao 186. i 187. svesku, primili dvije dobre knjige. Tu su, prije svega, nježni Gjullići uvezni od Zmaj Jovana Jovanovića. Ove pjesme načinjavaju najlepši dio Zmajeve litike, u koju se kadšto ugledao i August Harambašić. Zmaj Jovan Jovanović (rodio se u Novom Sadu 1833., umro u Kamenici g. 1904.) bio je i poznati radnik oko hrvatsko-srpskoga jedinstva, pa je g. 1899. u Zagrebu bila i svečana proglašava pedesetgodišnjice njegovog pjesničkoga rada. — Osim toga smo primili prijevod Istarskih minijatura Anatola Francea, u kojima ovaj francuski majstor pere iznosi krasne pločice svoje mašte, oplodjene golemom eruditom. Izdanja su štampana cirilicom. Jedna sveska stoji 80 filira.

Javna zahvala.

Zahvaljujem ovime svima, koji su me bilo kako pomogli i tješili prigodom smrti moga nezaboravnog supruga Ivana. U prvom redu budi izrečena moja najiskrenija hvala mjesnom župniku-dekanu veleć. gosp. Zidariću te gg. učiteljima iz Čepića, Sumbrega, Gračića i Sv. Nedjelje, a zatim svima, koji su dragog pokojnika sprovegli do hladnoga groba i dali izraza svojem sačešću. Napokon iskrena hvala i svim susjedima, koji su me za cijelo vrijeme njezine bolesti brižljivo pomagali. Još jednom svima, moja najsrdačnija zahvala.

U Kršanu, dne 18. svibnja 1918.

Romano Načinović
udova nadučitelja.

Mali oglascnik

Kino „IDEAL“.

Na sveopći zahtjev opetovat će se danas veličajni film, što se je davao vanrednim u-pjehom.

Caius Julius Caesar
i to svih 5 činova sa predigrom najedamput.

Dvije predstave:

u 6 i po i u 7 i po popodne.

Uznaće cijene za ove predstave: Rezervirana mjesto K 2—, I. mjesto K 1-80, II. mjesto K 1-60.

Mreža „Mljavica“

prodaje se sa više predmeta za popravljanje mreža. Uputati se kod J. Mate, Trg Custoza br. 1.

U trgovini pokućstva, Fil. Barbača,
u Sljanskoj ulici,

prodaje se novo pripjelo
pokućstvo.

Oglasujte

u „Hrvatskom Listu“

Knjige

„Matice Hrvatske“, „Zabavne biblioteke“, „Moderne biblioteke“ i „Humorističke knjižnice“ mogu se dobiti u područnici Jos. Krmpotić, ulica Franja Ferdinandanda br. 3.

Razredna lutrija I. razreda
10. razredne lutrije mogu se dobiti u Pultu kod Ivrtke Jos. Krmpotić, Trg Custoza, ulica Fran Ferdinanda br. 3.

A listu: U pretpis
vu god. K 48—
ugodiste K 44—
zeno K 18—, nje
čen K 4—, u mali
pojedini broj.
Si primača se u
listu trg Custoza 1

Odjeci sa
českog ured
i borac o prški
a naroda. — Si
čičnim posljedic
Agrarni prati
ika s dr. Tresi
g svazu Stane
rogonjeni jugo
energičan bra
e u najostrijim
teške grijeline
a jugoslavenski
niku ovako: Ka
jubilnej sve
dojam. Stara g
pokazala na
to, uznešeno
ako očekivanje
m natjecati ni
jen, da je bilo
atraktivne
Uzivajući
jedinstvo. — Si
češkog narod
g jezik. U tih
ostali su
tanjama Seidler
rijetnja ni pers
je moralne snap
rac (konfiskova
e izjavljeni kac
ne poznaju s
Mi Slaveni sa
scima, a iako
a nas ne mogu
a u češkom k
nju budućnost
ama. I osud
amo, ne će
sto nama, tako
ili su nas ud
ima svojim do
u visine njegov
Uzajamni je što
no moguće po
egama u parla
venski klub, ne
ebao. Tada sa
olim kao hosp
oslavenskog klub
bi se mogla s
a i ne htjeli g
situacija posver
mjeno je politi
zom složno i
bilo ni treba
nom jedinom,
nodušno i skor
i jedinom idej
ma. Sklopili sm
boj sve do pol
urno će biti č
hvatiti takodjer i
stoje razmahati u
je taj gnev sa
ire iz sile, koja
epa i ne vidi
e civilizovane
zmahano vređe
i sve zardjavje
cije, da će iz a
će postati bare
instva. Sve su
ranke besplodne
mokracije obnov
će sve uređiti
adamo se, da će
e bez uzdrmanja
kao u Rusiji.
dosti, no nadan
Predsjednik jo
avio u redniku V